

Název diplomové práce:

Trestní odpovědnost právnických osob

Abstrakt:

Autor prostřednictvím této diplomové práce představuje celistvé shrnutí fenoménu trestní odpovědnosti právnických osob, k jehož jednotlivým souvislostem předkládá své úvahy. Na tento fenomén nazírá z mnoha hledisek, které korespondují se strukturou jeho diplomové práce, neboť tvoří její jednotlivé části. Těmito hledisky jsou právně teoretická východiska této problematiky, historický vývoj zkoumaného fenoménu zahrnující angloamerickou i kontinentální právní kulturu, legislativní vývoj v rámci České republiky, pozitivistický rozbor platné hmotněprávní úpravy obsažené v zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, komparativní analýza hmotněprávní úpravy České a Slovenské republiky a následná sumarizace aplikace této nové formy odpovědnosti v praxi českých soudů.

Stanoveným cílem této diplomové práce je komplexní seznámení s relevantními aspekty tohoto fenoménu, přičemž těžištěm této diplomové práce je vedle rozboru platné hmotněprávní úpravy České republiky v této oblasti, především zmíněná komparativní analýza této úpravy s odpovídající hmotněprávní úpravou Slovenské republiky, a dále sumarizace uplatňování tohoto institutu v české soudní praxi.

Při studiu relevantní literatury a pramenů práva dochází autor k několika zajímavým poznatkům, týkajících se především posledních dvou akcentovaných částí práce.

Z provedené komparativní analýzy vyplynulo, že ač je právní úprava Slovenské republiky v základních rysech shodná s úpravou v České republice, když také zakotvuje pravou, odvozenou, souběžnou, nezávislou a subjektivní trestní odpovědnost právnických osob, jednotlivé parametry obou úprav vykazují některé rozdíly. Mezi nejvýznamnější autorem identifikované rozdíly slovenské právní úpravy oproti úpravě české patří zejména užší osobní působnost zákona z důvodu širšího vymezení hmotněprávních exempcí; výrazně menší rozsah kriminalizace; volnější stanovení okruhu osob, jejichž jednání může být právnické osobě přičitatelné; absence institutu obecného vyvinění z právní odpovědnosti; přechod trestní odpovědnosti podmíněný zrušením právnické osoby; a monismus trestních sankcí.

Ze zkoumání relevantních statistik týkajících se provedených trestních řízení vůči právnickým osobám v období let 2012-2019 také vyplynula řada důležitých poznatků.

Za nejdůležitější zjištění autor považuje zejména konzistentně stoupající počet zahájených trestních stíhání, který pozitivně koreluje s počtem podaných obžalob a počtem pravomocně odsouzených právnických osob; vývoj ve struktuře ukládaných trestů směřující směrem od ukládání trestu uveřejnění rozsudku k ukládání trestu zrušení právnické osoby, za současného převažujícího ukládání trestů zákazu činnosti a peněžitého trestu; téměř neměnnou strukturu pachatelů trestných činů, když v každém sledovaném roce předmětného období zcela dominovaly obchodní korporace, jakožto pachatelé trestných činů; a konzistentně nejfrekventovanější pravomocná odsouzení pro trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby dle § 241, následovaný podvodem dle § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Závěrem autor konstatuje, že institut trestní odpovědnosti právnických osob se bezesporu etabloval nejen v prostředí kontinentální právní kultury jako celku, nýbrž především v rámci právního řádu České republiky, přičemž vyjadřuje přesvědčení o budoucím stoupajícím významu této formy odpovědnosti.

Klíčová slova:

Trestní odpovědnost právnických osob, přičitatelnost, konstrukce trestní odpovědnosti